

KONU

CÜMLE: Bir düşünceyi isteği, haberi ya da duyguyu anlatmamızı sağlayan, bir veya birden çok sözcükten oluşan anlatım birimine “cümle” denir.

ÖRNEK: Yoruldum. - Eşyaları taşıırken çok yoruldum.

ÖGE: Cümlelerdeki sözcüklerin tek başına ya da söz grupları halinde cümlede yerine getirdikleri göreve “öge” adı verilir.

- » Söz grupları, isim ve sıfat tamlamaları, deyimler, ikilemeler, birleşik fiiller, kesinlikle birbirinden ayrılmamalıdır.
- » Ögeler bulunurken mutlaka önce yüklem hemen peşinden özne bulunmalıdır. Sıralama için YÖNTEM kelimesi kullanılabilir. (Yüklem **Özne Nesne Tümleçler EM**)
- » Diğer ögeleri bulmak için mutlaka yüklem soru sorulmalıdır.
- » Ögeleri bulurken kimin ve neyin soruları asla sorulmamalıdır. (Bu sorular isim tamlaması sorularıdır.)

ARA SÖZ

Cümleyi söylemeye başladıktan sonra akla gelen ve bir ögeyi açıklamak ya da bir konuda bilgi vermek için arada söylenen sözlere **ara söz** denir.

➔ **Ara söz iki virgül veya iki kısa çizgi arasında yazılır.** Mahallemizdeki yeşil alan -top oynadığımız yer- parka dönüştürülecekmiş.

➔ **Ara söz cümleden çıkarıldığında, cümlenin anlamında bir bozulma olmaz.**

Semih , sınıfın en yaramazı, yine öğretmeni kızdırdı.

Semih yine öğretmeni kızdırdı.

➔ **Ara söz cümle niteliğindeyse buna ara cümle de denir.**

Sabah -Günün en sevdiğim saatidir.- erken uyanmalıyız.

Ara cümle

➔ **Ara söz açıkladığı ögeyle görevce özdeştir. Yani ara söz nesneyi açıklarsa nesne, özneyi açıklarsa özne, dolaylı tümleci açıklarsa dolaylı tümleç gö revindedir.**

Çocuklar dışarıda oyun , kartopu , oynuyor.
nesne

➔ **Ara söz hiçbir ögenin açıklayıcısı değilse o zaman buna bağımsız ara söz denir. Bağımsız ara söz cümle dışı unsurdur.**

Yıldızlar -Gökyüzünün süsüdür bence- her zaman umuttur.

CDU

Cümle Dışı Unsur

Ara Söz

ALİŞTIRMA

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan ara sözleri işaretleyerek gösteriniz. (Altını çiz – yuvarlak içine al)

Çocuklar Rize’yi yıllardır gitmediği o güzelim kenti çok özlemişti.

Bu makinenin nasıl çalıştığını ne işe yaradığını kime ait olduğunu şimdi öğreneceğiz. ?

Bu ekinler nanın bana bir iki aya kadar meyve verecektir.

Gurbet iş için gidilen yer özlemle yaşanan bir hayattır.

Beni ararsa pek sanmam ya sen bakarsın.

Zeynep’i en yakın arkadaşını stemeden üzmişti.

Bursa’ya tarihin şahidi olan kente yeniden dönüyordu.

Yolculardan biri beyaz sakallı bir adam aniden rahatsızlandı.

Ağustos’ta ürünlerin hasat ayında köye gidip fındık topladım.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki boşluklara uygun ara sözler yazınız.

Çok eskiden -1000 yıl kadar önce- bu topraklarda ekinler vardı.

Komşumuzun kızı, küçükten, Giresun üniversitesini kazanmış.

Hazinesini -değerli kitaplarını- silerek raflarına tekrar koydu.

Çantamı , büyük olanı , bana getirebilirmisin.

En sevdiğim dersten , Türkçeden , yüksek not alamadım.

Kırmızı renkli mantarları -zehirlidir- sakın toplamayın.

Işık kaynağımız , Güneş , bir gün bize küsecek.

Bizi izlemeye gelenlerden biri -müdür olan- oyundan sonra bizi tebrik etti.

Hatay’a , o güzel şehre , tekrar gelmişti.

DT: Dolaylı Tümecek 2.T: Zarf Tümececi TEST

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde ara sözlerin hangi ögenin açıklayıcısı olduklarını altlarına yazınız.

Tatilde doğduğum topraklara, Karadeniz'e, gideceğim.

Benim doğduğum yılda, 1977'de, seçimler yapılmış.

Bu yayla, Kümbet, beni her zaman çok etkilemiştir.

En çok sevdiği insanı, dedesini, yazın kaybetmişti.

Gece yarısında, saat on ikide, ancak varabildim eve.

En iyi arkadaşıyla, Mete'yle, ayrı düşmüşlerdi.

Nasrettin Hoca, güldürürken düşündüren insan, Eskişehirliyim.

Gün boyunca küçük kardeşime, Efe'ye, göz kulak oldum.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerdeki ara sözleri inceleyiniz ve herhangi bir ögenin açıklayıcısı olmayan ara sözlerin bulunduğu cümleleri işaretleyiniz.

[] Öğretmenimin beni tebrik ettiği gün, hiç unutmam, en mutlu günümdü.

[] Anıtkabir, Atamızın mezarı, ziyaretçilerle dolup taşıyor.

[] Babam döndüğünde -fırtınalı bir gündü- herkes çok mutlu olmuştu.

[] Hiçkimse -sen de dahilsin- benim yaptıklarımıza karışamaz.

[] Evdeki halıyı ,gül desenli olanı, yıkatmaya vermeliyiz.

[] Işıklar kararınca -aslında en çok korkan bendim- korkanları teselli ettim.

[] Sünnet törenlerinde mihlama -Karadeniz'e has bir yemektir.- yapılıyor.

[] Gece avcısı ,aslan, etrafına korku salıyor.

[] Operasyon ,ameliyat, sağlığına yeniden kavuşmasını sağlamıştı.

[] Geçen gece, gözlerime uyku girmemişti, olaylar oldu.

Ara sözler, cümlede herhangi bir ögenin açıklaması şeklinde bulunabilir.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz farklı bir ögenin açıklamasıdır?

- A) Bugün en sevdiğim yemeği, zeytinyağlı sarmayı, yapmış. **N**
 B) Kış sporları için Bursa'nın zirvesine, Uludağ'a, çıktık. **D.T**
 C) Yazar, Kurtuluş Savaşını işlediği romanında, Yaban'da, Anadolu'yu anlatır. **D.T**
 D) Kafile, Trabzon'a, Karadeniz'in spor kentine, sonunda ulaştı. **D.T**

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz kullanılmamıştır?

- A) Bursa, yeşilin tonlarıyla bezenmiş şehir, gezilmeye değer.
 B) İnsanoğlu, dünyadaki en gelişmiş varlık, kendini sürekli yeniler.
 C) Türk milletini, birçok sınavdan başarıyla geçmiş bu halkı, takdir ediyorum.
 D) Annem, kapının önünü, bahçeyi, etrafı bir güzel süpürmüştü.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz herhangi bir ögenin açıklayıcısı olarak kullanılmamıştır?

- A) Evin girişine, merdivenden çıkınca ulaşılan yere, yeni kanepeler aldı.
 B) Yeni kiraladıkları evi, köşedeki pembe renkli olanı, iki günde boyadılar.
 C) Kasabadaki evlerinin bahçesine, çevrede böyle güzel bahçe yoktur, kamelya kurdu. **Cümle**
 D) Oturma odasına, bahçenin gölgesinde kalan yere, yeni halılar serdi.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz farklı bir ögenin açıklayıcısıdır?

- A) Abimi, dünyanın en iyi insanını, çok özledim. **mesne**
 B) Ankara'yı, memleketimi, seviyorum. **N**
 C) Tezemi, annemin yarısını, görmeye gittim. **N**
 D) Atatürk'e, dünyanın liderine, saygım sonsuz. **D.T.**

5. Her hangi bir ögenin açıklayıcısı olmayan ara sözlere ne ad verilir?

- A) Ara cümle
 B) Cümle dışı unsur
 C) Söz grubu
 D) Artık öge

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ara söz farklı bir ögenin açıklayıcısıdır?

- A) Biricik yavrumu, kızımı, çok özledim. **N**
 B) "Çocuk Kalbi"ni, ilk okuduğu kitabı, hâlâ hatırlıyordu. **N**
 C) Çini vazoyu, doğum günü hediyesini, kırdı. **N**
 D) Yazın memleketime, doğup büyüdüğüm yere, gittim. **D.T**